

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Bureau Regioburgemeesters
Postbus 20305
2500 EH DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1066535-159337-CZ

Bijlage(n)
1

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.*

Datum **14 DEC. 2016**
Betreft Schakelprogramma personen met verward gedrag en
reactie op uw brief van 25 oktober 2015

Geachte portefeuillehouders verwarde personen,

In mijn brief van 29 september 2016 (kenmerk 1024118-155676-CZ) heb ik het Schakelteam voor personen met verward gedrag aangekondigd, dat de werkzaamheden van het Aanjaagteam zal voortzetten. Het verheugt mij u hierbij, mede namens de minister van Veiligheid en Justitie en in afstemming met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Schakelprogramma van dit Schakelteam te kunnen aanbieden. In deze brief informeer ik u over de samenstelling van het Schakelteam en over de manier waarop het Schakelteam zijn opdracht zal vervullen. Tevens reageer ik op de brief die u mij op 25 oktober 2016 heeft gezonden.

De aanpak van het Schakelteam

In de brief van 29 september jl. heb ik u de opdracht van het team geschetst: het fungeren als schakel tussen lokaal, regionaal en landelijk niveau; het bevorderen van het landelijk dekkend netwerk; het ondersteunen van de professional bij de persoonsgerichte aanpak en het inrichten van een goede monitoring. Alles gericht op het realiseren van een goed werkende ondersteuning van mensen met verward gedrag op uiterlijk 1 oktober 2018. In haar Schakelprogramma geeft het team weer hoe zij concreet invulling zal geven aan deze opdracht.

Net als het Aanjaagteam ziet het Schakelteam de gemeente als regisseur voor het organiseren van een sluitende aanpak vanuit een integrale blik op alle leefgebieden. De aanpak vraagt echter om een constante wisselwerking en samenwerking tussen het lokale, het regionale en het nationale niveau. We pakken dit als één overheid samen op. Het team zorgt daarbij voor verbinding, agendering en ondersteuning. Het team stimuleert en faciliteert, brengt partijen bij elkaar, draagt bij aan het verspreiden van oplossingen en initiatieven. Dit gebeurt met de volgende instrumenten:

- Een 'vliegende brigade': knelpunten waar partners écht niet samen uitkomen, kunnen via vliegendebrigade@schakelteam.nl bij het team komen. Het team helpt bij het realiseren van oplossingen. Het zoekt uit

wat de vraag achter de vraag is en wie kan helpen. Het kan zijn dat passende expertise nodig is, van bijvoorbeeld deskundigen van de opdrachtgevers of uit de achterbannen van het team. Deze deskundigen gaan – wanneer nodig – naar de regio om daar te ondersteunen.

- 'Ontwikkelpleinen': in een ontwikkelplein staan bouwstenen of een thema centraal. Ervaringen uit de praktijk van regio's worden met elkaar én met kennis en inzichten van (landelijke) partijen verbonden. Inzet is op deze manier informatie te ontwikkelen/op te halen en (nieuwe) modellen te ontwikkelen voor het realiseren van een sluitende aanpak. Deze informatie wordt landelijk gedeeld.
- Communicatie gericht op het delen van kennis en ervaringen uit de praktijk, het verbinden van personen en initiatieven en het aanreiken van informatie die helpt bij het realiseren van een sluitende aanpak.
- Het eerste kwartaal van 2017 stelt het team indicatoren vast voor monitoring, meetfrequentie en rapportagevorm, gevisualiseerd op de kaart van Nederland. In september 2017 verschijnt de tweede 'stand van het land'. Monitoring van de voortgang moedigt aan om verder door te pakken, helpt goed lopende initiatieven te verspreiden en kan dienen als vindplaats van knelpunten.
- Punten waarop een stevige doorbraak nodig is, worden geagendeerd in het domeinoverstijgende, Bestuurlijk Overleg Personen met verward gedrag, waarin relevante bewindslieden, de VNG, de regioburgemeesters, de leden van het Schakelteam en hun bestuurders vertegenwoordigd zijn.

Deze uitwerking geeft mij het vertrouwen dat het Schakelteam succesvol kan voortbouwen op de werkzaamheden van het Aanjaagteam. Alle partijen die in het Aanjaagteam vertegenwoordigd waren, zijn ook aanwezig in het team. Daarnaast is het team versterkt met ervaringsdeskundigen vanuit het perspectief van de mensen met verward gedrag en vanuit het familieperspectief. Tenslotte is het team uitgebreid met iemand vanuit de gehandicaptenzorg. Hiermee zijn belangrijke partijen betrokken die een rol spelen in de ondersteuning van personen met verward gedrag. Met andere betrokken partners zullen intensieve contacten worden onderhouden. Bijvoorbeeld in het door het Aanjaagteam opgezette brede netwerk (bureauoverleg), zodat organisaties en professionals aangehaakt blijven en ze knelpunten en mogelijke oplossingen tijdig met elkaar kunnen bespreken.

Het Schakelprogramma is vastgesteld tijdens de installatie van het Schakelteam op 13 december van dit jaar. Tegelijkertijd heeft het eerste Bestuurlijke Overleg personen met verward gedrag plaatsgevonden. Hierop hebben alle partijen hun commitment uitgesproken voor de uitvoering van het Schakelprogramma.

Brief van de regioburgemeesters

In haar Schakelprogramma noemt het team knelpunten die met prioriteit moeten worden opgepakt. Een aantal van deze knelpunten sluiten aan bij de knelpunten waarvoor u in uw brief van 25 oktober 2016 aandacht vraagt. Hieronder ga ik op deze knelpunten nader in. Hierbij wil ik benadrukken dat het team met meer knelpunten aan de slag gaat dan hieronder besproken worden.

Vervoer

Het uitgangspunt dat mensen die verward gedrag vertonen, maar geen strafbare feiten hebben gepleegd in principe niet door de politie vervoerd moeten worden, wordt breed gedeeld. Er is hard gewerkt om ervoor te zorgen dat er geen gat valt

als de politie in 2017 het vervoer afbouwt van personen met verward gedrag die geen strafbare feiten hebben gepleegd:

- In de regio's worden onder regie van gemeenten of de Regionale Overleggen Acute Zorg (ROAZ) afspraken gemaakt over hoe zij het vervoer van personen met verward gedrag in 2017 organiseren. Bij deze overleggen zijn gemeenten, zorgaanbieders, regionale ambulancevoorzieningen en politie betrokken. Ik heb partijen gevraagd om mij de afspraken via het Landelijk Netwerk Acute Zorg te doen toekomen. Alle partijen hebben aangegeven hun verantwoordelijkheid op te pakken, zo is mij verzekerd.
- Voor vervoer van personen met verward gedrag door Regionale Ambulancevoorzieningen en hun onderaannemers is vanaf 2017 € 6 mln. euro per jaar beschikbaar, bovenop het reguliere budget voor Regionale Ambulancevoorzieningen. Deze middelen kunnen zo nodig op korte termijn benut worden om te zorgen dat er in 2017 geen gat valt in het vervoer van mensen van verward gedrag met een medische indicatie.
- Daarnaast is voor de organisatie van niet medisch maar wel noodzakelijk vervoer en medisch noodzakelijk vervoer door andere aanbieders dan Regionale Ambulancevoorzieningen bij ZonMw voor de komende 4 jaar in totaal € 8 miljoen beschikbaar voor pilots en het overnemen van goede voorbeelden. Op 26 oktober 2016 is hiervoor een subsidieoproep opengesteld. Er zijn in deze eerste ronde drie voorstellen ingediend. Er volgen de komende tijd nog verschillende subsidieoproepen van ZonMw voor die regio's die hier nu nog niet klaar voor zijn. Ik zal in het voorjaar met ZonMw in overleg treden om op basis van de eerste ingediende voorstellen te bekijken of een versnelling van inzet van middelen nodig en mogelijk is.
- Parallel aan deze ontwikkelingen wordt gewerkt aan een advies voor een landelijk model Vervoer. In dit model komt te staan hoe passend vervoer eruit ziet voor verschillende doelgroepen en verschillende vervoersmomenten. Verwacht wordt dat nog dit jaar een conceptmodel gereed is en het uiteindelijke advies waarin ervaringen met de pilots zijn verwerkt, eind 2017 beschikbaar komt.

Meldingen (niet-acuut)

In het kader van hun wettelijke taak voor de openbare geestelijke gezondheidszorg, organiseren gemeenten meldpunten waar inwoners en familieleden hun signalen kwijt kunnen. Zo heeft Rotterdam recent een 24/7 meldpunt geopend waar burgers en professionals hun zorgen over personen met verward gedrag kwijt kunnen. Het meldpunt zorgt dan voor opvolging van deze meldingen. Veel gemeenten hebben zo'n meldpunt ondergebracht bij de GGD, maar dit is geen verplichting. Ik vind het belangrijk dat gemeenten de taken die ze hebben op het gebied van de openbare gezondheidszorg goed uitvoeren en dat de burgers weten waar ze daarvoor terecht kunnen. Ik ontvang berichten dat de beschikbaarheid en bereikbaarheid van meldpunten niet overal goed geregeld is. Ik zal deze signalen bespreken met het team en de andere opdrachtgevers. Met hen wil ik vervolgens afspraken maken in het Bestuurlijk Overleg personen met verward gedrag, die kunnen landen in afspraken en/of convenanten waarin minimale vormvereisten waaraan een gemeentelijk meldpunt moet voldoen zijn opgenomen.

Meldingen (acuut)

Zeker in het geval van spoed, is het belangrijk dat mensen weten wie zij kunnen bellen, ook als zij iemand op straat aantreffen die zich verward gedraagt. In de regel zal dit het bekende nummer 112 zijn. Ik ben hier tijdens de afgelopen begrotingsbehandeling op in gegaan. Ik heb het Schakelteam gevraagd om na te denken over een praktische oplossing die duidelijkheid creëert voor iedereen. Een ander algemeen nummer dan 112 sluit ik daarbij niet bij voorbaat uit. Zodra er afspraken gemaakt kunnen worden inzake stroomlijning en samenwerking van de verschillende nummers (bijvoorbeeld in de achtervang) zal ik de Tweede Kamer daarover nader informeren.

Triage

Het is van belang dat eenduidige triage plaatsvindt door meldkamer politie en de meldkamer ambulance, zodat bij een melding over iemand met verward gedrag zo snel mogelijk de juiste professional wordt ingezet (politie en/of zorg). Betrokken partijen (waaronder Ambulance Zorg Nederland, Politie, Zorgverzekeraars Nederland en GGZ Nederland) werken aan een verbetering van de werkwijze in de meldkamer. Ik verwacht dat een landelijk model meldkamer in augustus 2017 opgeleverd wordt. Hiermee kan een meer eenduidige triage in de meldkamer worden uitgevoerd. Hierbij wordt verbinding gelegd met het hierboven genoemde landelijk model Vervoer.

Eerste opvang (acuut)

De beschikbaarheid van de eerste opvang en beoordeling in crisissituaties is niet overal sluitend geregeld. In veel regio's zijn of worden locaties gerealiseerd voor de opvang/beoordeling in crisissituaties. Het betreft veelal de doelgroep acute psychiatrie (ggz), waarbij de ggz-instelling een ruimte organiseert waar de persoon naar toe gebracht kan worden zodat de opvang en beoordeling niet in een politiecel hoeft plaats te vinden. Er bestaan verschillende varianten; locaties binnen - of in de buurt van een instelling of regulier ziekenhuis. Zo is in Hollands Midden afgelopen zomer besloten door de Colleges, de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg en de Veiligheidsregio's om één beoordelingslocatie, een spoedeisende psychiatrische onderzoeksruimte (SPOR), op te richten bij GGZ-instelling Rivierduinen in Leiden. Deze locaties zijn nog niet allemaal 24/7 beschikbaar. Ook worden onder regie van gemeenten opvanglocaties ontwikkeld voor de brede doelgroep personen met verward gedrag, waar het Aanjaagteam voor heeft gepleit.

In januari 2017 wordt een zorgstandaard opgeleverd voor de acute GGZ (generieke module). Dit lost een groot deel van de huidige knelpunten op (definitiekwestie, heldere verantwoordelijkheidsverdeling, voorwaarden waaraan een eerste opvanglocatie moet voldoen, wachttijd gerelateerd aan de urgentiegraad, maximale wachttijd aangescherpt tot een uur, de benodigde deskundigheid binnen de crisisdienst is verhelderd en aangescherpt). De module zal worden ingeschreven in het Register van het Zorginstituut waardoor de normen van de generieke module rechtskracht krijgen.

Eerste opvang (niet-acuut)

Gemeenten en hun partners lopen aan tegen vraagstukken rond de beste wijze van organiseren en de financiering van diensten die deels onder verantwoordelijkheid vallen van gemeenten en deels onder die van de zorgverzekeraars. Het Schakelteam zal, op verzoek van gemeenten, een ontwikkelplein wijden aan dit vraagstuk. Ook zullen zij op diverse plaatsen de

financiers met elkaar in contact brengen. Waar blijkt dat de regels omtrent de bekostiging knellen, zal ik contact zoeken met de NZa, het Zorginstituut Nederland en de Inspectie Gezondheidszorg om in beeld te brengen waar de ruimte zit en hoe we innovatieve initiatieven kunnen stimuleren.

Overgang forensische zorg en reguliere ggz

Ik heb u eerder geïnformeerd over het programma "Continuïteit van zorg" dat werkt aan passende en aansluitende zorg voor cliënten na afloop van een periode in de forensische zorg en/of detentie door verbetering van de overgang van de forensische zorg naar de reguliere zorg. Dit programma levert de komende tijd regelmatig handreikingen¹ op voor een betere aansluiting tussen forensische en reguliere zorg. In het eerste kwartaal van 2017 worden de belangrijkste beletselen in kaart gebracht om adequate zorg te bieden aan personen met agressief, ontwrichtend en gevaarlijk gedrag die geen strafrechtelijke titel (meer) hebben. Daarbij worden voorstellen gedaan hoe deze beletselen effectief kunnen worden aangepakt. Vanwege het gedrag dat deze mensen vertonen vragen zij om bijzondere aandacht. Vaak zijn zij bekend bij diverse instanties. Het is echter niet altijd op voorhand duidelijk wat zij nodig hebben en waar zij terecht kunnen, bijvoorbeeld omdat ze niet door de ggz behandeld kunnen worden, omdat ze zorg mijden of niet aan de criteria van de Wet Bopz/Wvggz voldoen en er ook geen sprake is van een delict. Om goed zicht te kunnen krijgen op wat deze groep personen nodig heeft aan zorg en ondersteuning starten binnenkort drie pilots in de regio's.

Het Schakelteam zal aan de hand van geanonimiseerde casuïstiek met partijen bespreken welke problemen er bij deze doelgroep spelen op systeemniveau en op het niveau van uitvoering. Dat kan gaan om regelgeving, bekostiging, het aanbod van (ambulante) zorg of anderszins.

In dit verband is ook de monitorrapportage van de heer Hoekstra van belang. Deze is op 29 november jongstleden naar de uw Kamer gezonden, vergezeld van een beleidsreactie.

Tenslotte

Met de andere twee opdrachtgevers heb ik vertrouwen in de beschreven aanpak van het Schakelteam, waarbij we op alle niveaus en met alle betrokkenen verder bouwen op het werk van het Aanjaagteam. Opdat mensen die verward gedrag vertonen tijdig de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Ik ben de voorzitter en de leden van het team bijzonder erkentelijk voor hun bereidheid om zich hiervoor in te zetten en ik wens het Schakelteam veel succes bij het vervullen van deze belangrijke opdracht.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

mw. drs. E.I. Schippers

¹ www.continuiteitvanzorg.nl

Niemand tussen wal en schip

Schakelprogramma

Schakelteam voor personen met verward gedrag

december 2016

Personen met verward gedrag

Voorwoord

Voor u ligt het werkprogramma van het Schakelteam voor mensen met verward gedrag, genaamd 'Schakelprogramma'. In dit document gaat het Schakelteam in op de opdracht om het fundament van het Aanjaagteam Verwarde Personen dat onder leiding stond van mevrouw Liesbeth Spies, burgemeester van Alphen aan de Rijn, te concretiseren in een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag in heel Nederland.

Door in het Schakelteam nu ook ervaringsdeskundigen op te nemen staan we nog dicht bij de mensen om wie het gaat. Bovendien is het team uitgebreid met iemand vanuit de gehandicaptenzorg. Daarmee is een breed team beschikbaar om elkaar uit te dagen, grenzen op te zoeken, grenzen te slechten en in het veld als ambassadeur op te treden binnen iedere sector die de ondersteuning van mensen met verward gedrag betreft.

We stellen de opdracht van de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Veiligheid en Justitie en de voorzitter van de directieraad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten centraal in ons Schakelprogramma en hebben bovendien goed nota genomen van de rapportages van het Aanjaagteam, de brief van de Regioburgemeesters en het monitorrapport dat onder voorzitterschap van de heer Hoekstra tot stand is gekomen.

De complexiteit waar het Aanjaagteam tegenaan gelopen is nodigt ons uit niet alleen naar gewenste structuur-aanpassingen te kijken (werkwijzen), maar ook naar cultuuraanpassingen (attitude). Daarmee geven wij meteen aan dat onze werkzaamheden na het aanjagen nu vooral zullen bestaan uit het 'schakelen' tussen verschillende niveaus en organisaties. Per 1 oktober 2018 moeten onze werkzaamheden afgerond zijn. Per die datum (en zoveel mogelijk eerder, desnoods gedifferentieerd over het land) is er in Nederland een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag. Het is

de bedoeling dat dan deze mensen echt centraal staan en er stevige aandacht is voor de kracht van mensen zelf, herstel, informele zorg en het sociale netwerk. Dat hulpverleners nauw samenwerken en niet 'loslaten' voordat een ander het overgenomen heeft. De individuele schakels zullen werken als overlappende dakpannen, waarbij geen persoon tussen wal en schip valt. Het onorthodoxe en o zo humane moet erin zitten dat iemand vandaag geholpen wordt terwijl eventuele financiële en juridische consequenties morgen en overmorgen geregeld worden. Daartoe zal vooral de hulpverlening zich comfortabel moeten voelen en zullen bestuurders, beroepsverenigingen en leidinggevendenden ervan doordrongen moeten zijn dat op het snijvlak van ondersteuning, zorg en veiligheid aan een nieuwe verbondenheid vormgegeven moet worden. Ook in die gevallen waarin mensen met verward gedrag niets lijken te willen of gevaarlijk (b)lijken.

We benadrukken dat ook met een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag er altijd incidenten blijven. Dit neemt niet weg dat alle inspanningen erop gericht blijven om persoonlijk en maatschappelijk leed zoveel mogelijk te voorkomen.

Er is er al veel gedaan en er gebeurt al veel. Het is ons voorrecht om daarop voort te bouwen en dit te ondersteunen. Door middel van tussentijdse berichten en het inmiddels ingestelde bestuurlijk overleg zullen wij onze partners op de hoogte houden van concrete werkzaamheden en de voortgang van onze werkzaamheden. Bovendien zullen we steeds actief communiceren om draagvlak te krijgen en te houden voor het accepteren en ondersteunen van mensen met verward gedrag.

*Onno Hoes (voorzitter),
namens de leden van het Schakelteam.*

Een project van:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

De leden van het Schakelteam

van links naar rechts

Toon Walravens ervaringsdeskundige vanuit cliëntperspectief

Angela Uijtdewilligen secretaris van het Schakelteam

Henk van Dijk landelijk programmaleider personen met verward gedrag, Nationale Politie

Bert Frings wethouder portefeuille Zorg & Welzijn, gemeente Nijmegen

Heleen Rutgers plaatsvervangend Hoofdofficier van Justitie parket Midden Nederland, Openbaar Ministerie

Pieter-Jaap Aalbersberg politiechef Eenheid Amsterdam, Nationale Politie

Onno Hoes voorzitter van het Schakelteam

Joke van der Meulen ervaringsdeskundige vanuit familieperspectief

Wouter Teer lid van Raad van Bestuur GGZ Friesland en psychiater

Anouk Mateijssen senior manager Inkoop Noord-West Nederland Zilveren Kruis

Gertrude van den Brink voorzitter Raad van Bestuur Midden en bestuurslid Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

Bram van Hemmen burgemeester Sliedrecht, portefeuillehouder verwarde personen namens de regioburgemeesters

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding programma	5
1.2 Het fundament	5
2. De opdracht en rol van het Schakelteam	8
2.1 De opdracht	8
2.2 Rollen van alle betrokkenen	9
3. Werkwijze en activiteiten Schakelteam	11
3.1 Werkwijze	11
3.2 Activiteiten	12
Bijlage 1. Schakelagenda 2017	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding programma

Per 1 oktober 2016 hebben de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Veiligheid en Justitie (VenJ) en de voorzitter van de directieraad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het *Schakelteam personen met verward gedrag* ingesteldⁱ. Het Schakelteam zal gedurende twee jaar voortbouwen op de resultaten en de visie van het Aanjaagteam Verwarde Personen. Op 1 oktober 2018 moeten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag.

Dit document is het werkprogramma van het Schakelteam op hoofdlijnen. Dit *Schakelprogramma* draagt de titel 'Niemand tussen wal en schip' en is erop gericht dat alle schakels in de keten van mensen met verward gedrag op elkaar aansluiten.

1.2 Het fundament

Het Aanjaagteam heeft het fundament gelegdⁱⁱ, waarop het Schakelteam voortbouwt. Het fundament in het kort:

De sluitende aanpak

De definitie van verwardheid.

Het gaat om mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Met daarin een onderscheid in vier categorieën (zie figuur 1).

De negen bouwstenen

Deze geven aan wat minimaal nodig is voor een sluitende aanpak, vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag én de samenleving (zie figuur 2 en paragraaf 2.1).

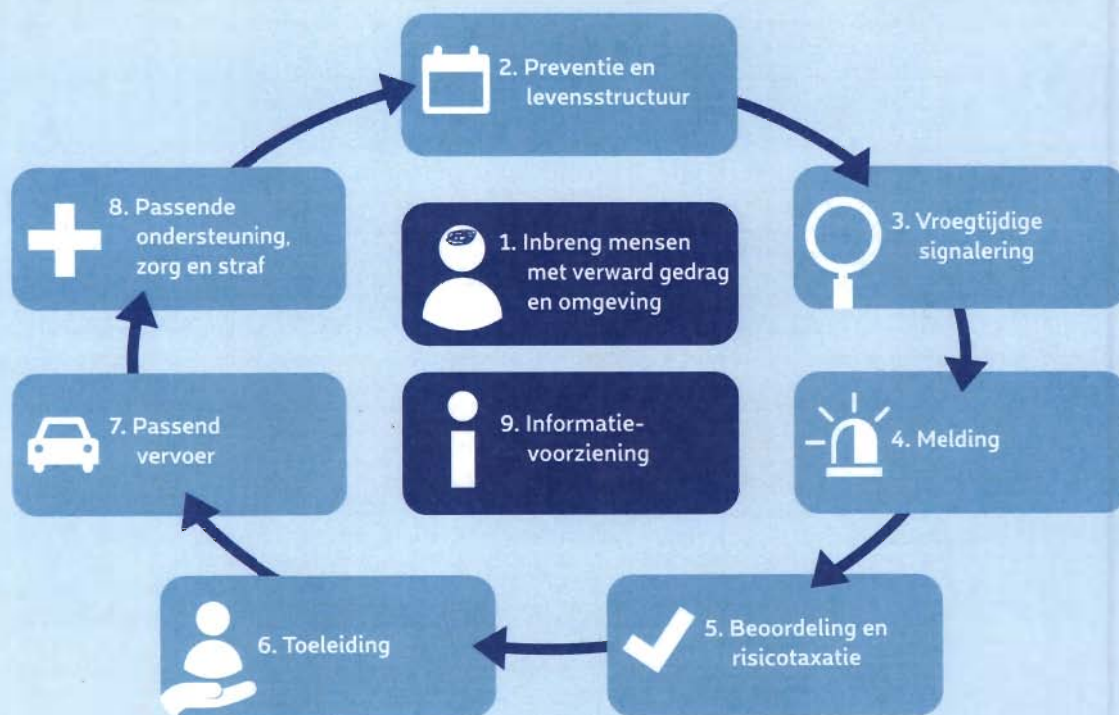
Het gezamenlijk perspectief

Dit is het samenbindend doel, dat stimuleert en motiveert om er samen de schouders onder te zetten. Het kent vier elementen (zie figuur 3 en paragraaf 2.1).

Figuur 1: vier categorieën voor mensen die verward gedrag vertonen

i. *Reactie opdrachtgevers op de tweede tussenrapportage aanjaagteam Verwarde Personen. Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 25 424, nr. 330.*
ii *Samen doorpakken - Tussenrapportage aanjaagteam Verwarde Personen (februari 2016).*
Samen verder doorpakken - Tweede tussenrapportage aanjaagteam Verwarde Personen (juli 2016).
Doorpakken! - Eindrapportage aanjaagteam Verwarde Personen (september 2016).

Figuur 2: negen bouwstenen voor een sluitende aanpak

Figuur 3: de vier elementen van het gezamenlijk perspectief

Potentiële maatschappelijke baten

Het realiseren van een sluitende aanpak kan bijdragen aanⁱⁱⁱ:

- Een betere kwaliteit van leven voor mensen met verward gedrag en hun directe omgeving.
- Ondersteuning en zorg beter op maat en meer mensen die de benodigde zorg krijgen.
- Minder overlast en onveiligheid.
- Verlaging van de maatschappelijke kosten op diverse gebieden (werk en inkomen, participatie, huiselijk geweld, veiligheid en huisvesting).

Zes verdiepingsregio's

Het Aanjaagteam heeft met zes regio's^{iv} afgesproken de sluitende aanpak verder te verdiepen. Om de sluitende aanpak te toetsen en aan te scherpen en eventuele systeembelemmeringen te signaleren. De opgedane kennis en ervaring wordt breed gedeeld met de rest van het land.

Nulmeting van de stand van het land

Het Aanjaagteam heeft september 2016 een 'nulmeting van de stand van het land' uitgevoerd^v. Het geeft een beeld van ontwikkelingen en van hoe het gaat in Nederland met het realiseren van een sluitende aanpak.

Belangrijkste aanbevelingen en knelpunten

Het Aanjaagteam heeft meerdere dieperliggende knelpunten geduid. Zo is bijvoorbeeld nog te vaak de systeemwereld leidend in plaats van de leefwereld en zijn het eigenaarschap en de bestuurlijke verantwoordelijkheden onduidelijk. Per bouwsteen zijn er knelpunten in beeld gebracht. Professionals benaderen de problematiek bijvoorbeeld vaak nog te eenzijdig en er zijn nog niet overal 24/7 meldpunten om signalen vroegtijdig op te vangen. In haar tweede tussenrapportage heeft het Aanjaagteam zeven aanbevelingen gedaan ter versnelling van de sluitende aanpak:

1. Zoek verbinding met mensen en hun omgeving.
2. Zorg voor voldoende en snel ondersteunings- en zorgaanbod op maat en informatievoorziening.
3. Zorg dat zorgprofessionals vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week bereikbaar, beschikbaar en inzetbaar zijn.
4. Investeer in preventie.
5. Verwijder drempels in bureaucratie en financieringsstromen.
6. Neem verantwoordelijkheid en leg verantwoording af.
7. Volharding: er zijn geen snelle oplossingen en dit complexe probleem vergt een lange adem.

iii. Potentiële maatschappelijke baten sluitende aanpak, rapportage Andersson Elffers Felix (juni 2016).

iv. De zes verdiepingsregio's: Friesland, Oost-Nederland, Tilburg en regio's Hart van Brabant, Rotterdam Rijnmond en Zuid-Holland Zuid, Utrecht en Limburg.

v. Stand van het land, een nulmeting (september 2016).

vi. Doorpakken! - Eindmagazine Aanjaagteam Verwarde Personen.

Karin over haar droombeeld van de toekomst:

"Dat de mens meer wordt gezien vanuit een holistisch perspectief. Wat gebeurt er in de geest en wat in het lichaam? Bij mij kwam de psychose door een verstoord immuunsysteem. De psychose kwam tot uiting in mijn hoofd, maar was veroorzaakt door mijn lichaam."

Uit het magazine Doorpakken!^{vi}

Karin
47 jaar

2 De opdracht en rol van het Schakelteam

Het Schakelteam bouwt voort op de resultaten van het Aanjaagteam en op het vele werk dat gebeurt, zowel lokaal, regionaal als landelijk. In dit hoofdstuk staat de opdracht van het Schakelteam, wat er bereikt is als deze opdracht gerealiseerd is en wat de rol van alle betrokkenen is om dit voor elkaar te krijgen.

2.1 De opdracht

Het Schakelteam heeft de opdracht om actiegericht de implementatie van de al aangereikte bouwstenen in de huidige verdiepingsregio's en de rest van het land te ondersteunen en te faciliteren. Aan het einde van de termijn van het Schakelteam, 1 oktober 2018, moeten alle gemeenten en regio's beschikken over een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag.

De opdracht kent vier elementen (de uitwerking hiervan komt terug in paragraaf 3.2):

1. Landelijk dekkend netwerk bevorderen

Het Schakelteam bevordert het ontstaan van lokale en regionale implementatieteams mensen met verward gedrag en het bestuurlijk commitment dat hiervoor nodig is. Van belang is dat het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein worden verbonden.

2. Fungeren als schakel tussen lokaal en landelijk niveau

Het Schakelteam opereert als schakel tussen het lokale en het landelijke niveau. Knelpunten in de uitvoeringspraktijk adresseert het Schakelteam bij de juiste partij(en).

3. Ondersteunen van de professional bij de persoonsgerichte aanpak

Het Schakelteam bevordert dat professionals risico's nemen in het belang van hun cliënt en dat knelpunten waar ze tegenaan lopen opgelost worden. Hiervoor stimuleert het Schakelteam afspraken tussen ketenpartners over verantwoordelijkheden, samenwerking, informatiedeling en financiering.

4. Monitoring

Het Schakelteam heeft stevige aandacht voor monitoring en bouwt voort op de 'stand van het land'.

Het is de bedoeling dat alle gemeenten en regio's op 1 oktober 2018 een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag hebben. Voortbouwend op de resultaten van het Aanjaagteam betekent dit dat dan de negen bouwstenen en het gezamenlijk perspectief gerealiseerd zijn.

De negen bouwstenen zijn in hun onderlinge samenhang gerealiseerd:

Bouwsteen 1.

Er wordt gewerkt vanuit het perspectief van mensen met verward gedrag en hun inbreng is op alle niveaus, zowel in de uitvoering als in het beleid, structureel geborgd.

Bouwsteen 2.

Preventie staat centraal, met bij elke persoon aandacht voor sociale contacten, zinvol (vrijwilligers) werk of dagbesteding, een passende en betaalbare woning, financieel de zaken op orde, gezondheid en een goede levensstructuur met weinig stress.

Bouwsteen 3.

Signalen kunnen door mensen zelf, hun directe netwerk en buurtbewoners dag en nacht worden gemeld, ze worden vroegtijdig herkend en daarop wordt meteen doorgepakt. Er zijn 24/7 meldpunten ingericht en er zijn dag en nacht zorgprofessionals beschikbaar en bereikbaar in de wijk, die zelf signaleren en proactief handelen bij zorgelijke signalen.

Bouwsteen 4.

In de 112-meldkamer en andere meldpunten is men bekend met en alert op signalen van verwardheid bij een melding. De juiste professional wordt ingezet. Er wordt een eenduidig protocol gehanteerd.

Bouwsteen 5.

Mensen met verward gedrag kunnen dag en nacht integraal beoordeeld en opgevangen worden en er is een goede verbinding tussen zorg- en veiligheidsprofessionals. Er zijn eenduidige risicotaxatie- en beoordelings-instrumenten beschikbaar.

Bouwsteen 6.

Mensen worden geleid naar ondersteuning of zorg die past bij hen en de (financiële) drempels zijn zo laag mogelijk. De problematiek rondom onverzekerde en ontoegankelijkheid van zorg is opgelost.

Bouwsteen 7.

Er is passend vervoer beschikbaar om iemand van of naar een geschikte beoordelings- of behandellocatie te rijden. Dit is prikkelarm en niet-stigmatiserend.

Bouwsteen 8.

Mensen krijgen een passende combinatie van ondersteuning, zorg en zo nodig straf. Er is aandacht voor de continuïteit van de ondersteuning of zorg, ook in het geval van een strafrechtelijk traject. Zorg- en veiligheidsprofessionals hebben nauw contact, stemmen af en pakken door.

Bouwsteen 9.

Betrokkenen uit de hele keten weten hoe met informatiedeling om te gaan, beschikken op het juiste moment over de juiste informatie en kunnen deze zorgvuldig delen. Dit vindt domeinoverstijgend en eenduidig plaats en de persoon zelf wordt betrokken.

Zorg- en Veiligheidshuizen, waarin zorg en sociaal domein structureel aansluiten. De departementen werken integraal samen rondom dit vraagstuk.

2. Van systeemwereld naar leefwereld

De persoon zelf staat centraal en er is oog voor de belangen van de samenleving. Het gaat om het echte leven. Dáár wordt verschil gemaakt. Er wordt echt geluisterd of het nu gaat om iemand die verward is, zijn of haar directe omgeving, iemand die overlast ervaart of iemand die slachtoffer is.

3. Heldere regie en eigenaarschap

Er zijn afspraken over regie en er is sprake van een gedeeld besef van eigenaarschap. Iedereen is er samen voor verantwoordelijk dat niemand tussen wal en schip valt. Alle schakels^{vii} sluiten aan en de ketenzorg is op orde. De eerste schakel is de mens in verwarring. Aansluitend bij deze persoon worden de andere schakels geactiveerd. Daarbij is er ook aandacht voor het steunsysteem van die persoon. Er zijn heldere afspraken over op- en afschaling. De regie ligt zoveel mogelijk bij mensen zelf. Regie op de integrale aanpak ligt bij gemeenten.

4. Preventie en vroegsignalering centraal

Er is een stevige beweging naar de voorkant gemaakt, gericht op het voorkomen of beperken van leed. Met meer aandacht voor mensen die kwetsbaar zijn voor verwardheid, de kracht van mensen zelf, herstel, informele zorg, het sociale netwerk en maatschappelijke acceptatie en tolerantie.

Door alle partijen wordt gewerkt vanuit de vier elementen van het gezamenlijk perspectief:

1. Integrale persoonsgerichte aanpak

De aanpak is persoonsgericht en domeinoverstijgend en geldt voor alle categorieën van mensen met verward gedrag of kwetsbaarheid daarvoor. De samenwerking tussen bijvoorbeeld verstandelijk gehandicaptensector, GGZ, psychogeriatric en verslavingszorg is versterkt. Burgemeesters en wethouders met de portefeuilles zorg en werk & inkomen leggen verbinding en die samenhang is ook in de gemeente geborgd. Er zijn regionaal goed werkende vierhoeken, waarin zorg (vanuit wethouder en zorgketenpartners) en veiligheid (vanuit burgemeester, politie en OM) geborgd is. Er zijn

2.2 Rollen van alle betrokkenen

Het realiseren van een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag in alle gemeenten en regio's voor 1 oktober 2018 kan alleen als ieder in de keten zijn rol pakt.

Het Schakelteam is één van de schakels hierin. Het wordt zelf geen onmisbare schakel en is over twee jaar klaar. Het Schakelteam stimuleert een sluitende aanpak, ondersteunt actiegericht het realiseren hiervan, adresseert knelpunten bij de juiste partijen, communiceert en monitort. Het Schakelteam fungeert hierbij als schakel. Het verbindt partijen, stimuleert en faciliteert het werkbaar krijgen van de sluitende aanpak in de praktijk. Het wordt hierin ondersteund door een programmamanager

vii. Schakels die bijvoorbeeld betrokken kunnen zijn bij het vraagstuk van verwardheid. Gemeenten: veiligheid, sociaal (bijvoorbeeld wijkteams, maatschappelijke ondersteuning, welzijn, jeugd, participatie, schuldhulpverlening), wonen, burgerzaken, handhaving. (Keten)partners, bijvoorbeeld: ervaringsdeskundigen, cliënt- & familieorganisaties, FACT-teams (Flexibel Assertive Community Treatment), welzijns- & zorginstellingen, maatschappelijke opvang, zorgverzekeraars, huisartsen en praktijkondersteuners, wijkverpleegkundigen, politie, Openbaar Ministerie, reclassering, veiligheidshuis, woningcorporaties, sociaal psychiatrische verpleegkundige, GGD, bemoeizorg, huisartsenpost, spoedeisende hulp en ambulancezorg.

(secretaris) en een kernteam met medewerkers van diverse organisaties.

De verantwoordelijkheid voor het realiseren van een sluitende aanpak ligt evenwel bij alle betrokken ketenpartners, zowel lokaal als regionaal. Zij maken samen het verschil voor een structurele aanpak. De gemeenten hebben een regisserende rol, maar kunnen dit niet zonder dat ook alle andere partners hun verantwoordelijkheid voelen én nemen. De regie op de eigen aanpak ligt zoveel mogelijk bij mensen zelf en hun directe omgeving.

De verantwoordelijkheid voor het realiseren van landelijke randvoorwaarden ligt bij de opdrachtgevers, de rijksoverheid en ook landelijke partners waaronder de zorgverzekeraars. De opdrachtgevers organiseren het bestuurlijk overleg voor personen met verward gedrag. Met als doel het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein voor mensen met verward gedrag met elkaar te verbinden, bestuurlijk draagvlak te creëren, knopen door te hakken en samenwerking te bevorderen. Het komt drie maal per jaar samen en is besluitvormend. Deelnemers zijn vertegenwoordigers van de opdrachtgevers en de bestuurlijke afvaardiging van de leden van het Schakelteam. Afhankelijk van de agenda worden ook andere partners uitgenodigd.

Het kabinet heeft extra financiën beschikbaar gesteld voor het 'Actieprogramma lokale initiatieven mensen met verward gedrag'^{viii}, ter ondersteuning van het ontwikkelen van een landelijk kwaliteitskader vervoer en melding en voor de subsidieregeling onverzekerden.

viii. *Actieprogramma lokale initiatieven mensen met verward gedrag*, ZonMw (september 2016).

Danny over zijn droombeeld van de toekomst:
"Dat we van 'professionele afstand' gaan naar 'professionele nabijheid'."

Uit het magazine Doorpakken!

Danny
41 jaar

3 Werkwijze en activiteiten Schakelteam

Dit hoofdstuk start met de werkwijze van het Schakelteam. Daarna volgt de inzet van het team per deelopdracht en bijbehorende activiteiten. Deze activiteiten zijn in deze opstartfase van het Schakelteam op hoofdlijnen geformuleerd. Het Schakelteam concretiseert deze ieder half jaar in een Schakelagenda. Een eerste aanzet voor deze agenda voor 2017 staat in de bijlage.

3.1 Werkwijze

Het Schakelteam ondersteunt actiegericht de implementatie van de sluitende aanpak in heel Nederland. Het verbindt mensen en partijen met elkaar en deelt kennis en ervaring.

Principes

Het Schakelteam hanteert in zijn werkwijze enkele 'schakelprincipes':

- *Verbinden en samenwerken.* Smeerolie om schakels goed te laten samenwerken, een schakel toevoegen, stimuleren dat partijen meer met elkaar schakelen, oplossingen zoeken en delen, enthousiasmeren en de vinger op de zere plek leggen.
- *Vertellen en tellen.* Een goede balans tussen persoonlijke verhalen en ervaringen uit de praktijk en cijfers, feiten en monitoren.
- *Doen!* Focus, concretisering, de slag naar het 'hoe', van verantwoordelijk *zijn* naar verantwoordelijk *voelen*, werkbare oplossingen en doen.

Netwerken

In het Schakelteam is een aantal belangrijke partners vertegenwoordigd: ervaringsdeskundige, ervaringsdeskundig familielid, wethouder, zorgverzekeraar, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, burgemeester, politie en Openbaar Ministerie.

Het Schakelteam schakelt met een steeds groter netwerk. Het heeft contact met ervaringsdeskundigen, cliënten en familie en professionals om steeds voeling te houden met de praktijk en wat hen helpt. Het gaat als ambassadeurs het land in om met partners in regio's in gesprek te gaan/blijven. Belangrijk is dat deze partners zich geholpen weten door het Schakelteam en zelf een ambassadeursfunctie vervullen richting de eigen regio. Een eerste stap was het sturen van een brief aan alle colleges van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraden over het Schakelteam, met de vraag welke ondersteuning zij wensen bij het realiseren van hun lokale/regionale opgave.

Het Schakelteam betreft landelijk georganiseerde partners. De leden van het Schakelteam leggen als ambassadeur verbinding met hun achterbannen. In het bestuurlijk overleg van de opdrachtgevers treft de voorzitter van het Schakelteam bewindslieden, de voorzitter van de directieraad van de VNG en bestuurders van de organisaties uit het Schakelteam en van andere partners. In het netwerk/bureauoverleg treft het Schakelteam beleids- en projectmedewerkers^{ix} (in november was een eerste bijeenkomst over dit Schakelprogramma).

Er is verbinding met lopende programma's, binnen het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein. Met het programma Continuïteit van Zorg onderhoudt het Schakelteam contact over het mogelijk overnemen van enkele taken na afronding van dat programma (juni 2017). Ook legt het Schakelteam verbinding met bestaande overleggen van betrokken partners. Het Schakelteam zal zoveel mogelijk informatie over en weer met partners en programma's delen om elkaar te versterken.

Instrumenten

Om zijn opdracht te realiseren zet het Schakelteam de volgende instrumenten in.

ix. Het bureauoverleg, een netwerkorganisatie met diverse bij dit vraagstuk betrokken partijen: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Openbaar Ministerie (OM), Nationale Politie, GGD GHOR, GGZ Nederland, Landelijk Platform GGZ (LPGGz), Zorgverzekeraars Nederland (ZN), MEE Nederland, Federatie Opvang, Aedes, Nederlandse Spoorwegen (NS), Leger des Heils, Nederlandse vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW), Vereniging voor schuldhulpverlening en Sociaal bankieren (NVVK), Stichting Samen Sterk zonder Stigma (SSzS), Landelijke huisartsen vereniging (LHV), Sociaal werk Nederland, Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), ZOG MH, Bureau regioburgemeesters, Branchevereniging Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders (BPBI), Ypsilon, Verpleegkundigen en verzorgenden Nederland (V&VN), Programma Continuïteit van zorg, Mentorschap Nederland, College voor de rechten van de mens, Nederlandse Straatdoks Groep, Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG), Ambulancezorg Nederland, projectleiders verdiepingsregio's, ZonMw, Ineen.

Verdiepingsregio's

Met zes regio's verdiept het Schakelteam de sluitende aanpak. Zij experimenteren hiermee. Het Schakelteam stimuleert dit, scherpt op basis hiervan de sluitende aanpak aan en verspreidt kennis en werkende praktijken om andere regio's te helpen niet opnieuw het wiel te hoeven uitvinden. Deze verdiepingsslag loopt tot 1 juni 2017. Ook andere regio's experimenteren en werken aan een sluitende aanpak. Het Schakelteam zal ook actief deze ervaringen ophalen en ontsluiten. Het gaat om het over en weer leren van alle regio's in Nederland. Het Schakelteam start meteen met verbreding naar de rest van het land.

Ontwikkelpleinen

In een ontwikkelplein staan bouwstenen of een thema centraal. Ervaringen uit de praktijk van regio's worden met elkaar én met kennis en inzichten van (landelijke) partijen verbonden. Inzet is op deze manier informatie te ontwikkelen/op te halen en (nieuwe) modellen te ontwikkelen voor het realiseren van een sluitende aanpak. Deze informatie wordt landelijk gedeeld.

Vliegende brigade

Knelpunten bij het komen tot een sluitende aanpak, waar partners écht niet samen uitkomen, kunnen via vliegendebrigade@schakelteam.nl bij het Schakelteam komen. Het Schakelteam helpt bij het realiseren van oplossingen. Het zoekt uit wat de vraag achter de vraag is en wie kan helpen. Het kan zijn dat passende expertise nodig is, van bijvoorbeeld deskundigen van de opdrachtgevers of uit de achterbannen van het Schakelteam. Deze deskundigen gaan – wanneer nodig – naar de regio om daar te ondersteunen. Sommige knelpunten lenen zich beter voor een ontwikkelplein. Of zijn gebaat bij het betrekken van andere partners. Ook kan het voldoende blijken om een werkend voorbeeld uit een andere regio te delen of verbinding met zo'n regio te leggen. Bepaalde casuïstiek – die exemplarisch is voor de praktijk – kan zich lenen om met experts verder te verdiepen. Om oplossingsrichtingen te formuleren en mogelijke structurele knelpunten te onderzoeken. Het Schakelteam deelt gevonden oplossingsrichtingen breed. Het adresseert knelpunten die niet lokaal of regionaal opgelost kunnen worden bij de juiste partijen. Punten die een doorbraak vragen, agendeert het Schakelteam in het bestuurlijk overleg.

Communicatie

Belangrijk onderdeel van schakelen is communiceren. Verbindend communiceren is daarbij nodig: luisteren, meebewegen, meepraten en participeren.

Een onderdeel is het in beeld blijven brengen van de werkelijkheid. Succesverhalen én ervaringen uit de praktijk die laten zien wat er beter kan. Persoonlijke ervaringen,

gericht op het vasthouden van de urgentie, het belang van goede samenwerking tussen alle partijen en domeinen en het belang om steeds weer echt te redeneren vanuit de persoon.

Om regio's bij de uitvoering te helpen zal het Schakelteam op een toegankelijke wijze informatie voor het realiseren van een sluitende aanpak ophalen en delen. Het gaat om werkende praktijkvoorbeelden in het land, informatie die nodig is voor de implementatie (bijvoorbeeld opgestelde handreikingen, circulaire, mogelijke modellen) en de laatste stand van zaken van landelijke ontwikkelingen rondom de sluitende aanpak.

Enkele belangrijke instrumenten zijn: de website (www.schakelteam.nl), een nieuwsbrief met ook informatie over de sluitende aanpak (ontwikkelplein, vragen & antwoorden, praktijkvoorbeelden) en een digitale schakel community. Ook de reguliere kanalen van de opdrachtgevers en partners worden actief benut om te communiceren.

Bestuurlijk overleg

Het Schakelteam zal belangrijke knelpunten en oplossingsrichtingen die doorzettingsmacht vragen agenderen in het eerder genoemde bestuurlijk overleg voor personen met verward gedrag.

3.2 Activiteiten

Hieronder staat de inzet van het Schakelteam voor de vier elementen van de opdracht, die in paragraaf 1.2 zijn genoemd.

1. Landelijk dekkend netwerk

Het Schakelteam stimuleert dat in alle regio's teams aan de slag zijn met het realiseren van een sluitende aanpak en helpt hen actief bij het realiseren hiervan. De opdrachtgevers hebben gemeenten en regio's opgeroepen om voor het einde van 2016 bestuurlijke afspraken hierover te maken.

"Als het beter moet, kun je het beste meteen beginnen"

Uit het magazine Doorpakken!

Activiteiten

- 1.1. Alle gemeenten en regio's benaderen en stimuleren met een team aan de slag te gaan voor het realiseren van een sluitende aanpak. Gemeenten bepalen zelf op

welk schaalniveau ze dit doen. Voor het Schakelteam is het belangrijk dat centrum- en omliggende gemeenten onderling verbinding leggen en er geen 'witte vlekken' ontstaan in Nederland. Daar waar regio's nog moeten beginnen blijkt uit de praktijk dat de GGD/GHOR-regio of veiligheidsregio een goede basis is. Belangrijk is dat er een goede verbinding is tussen het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein. Eind 2017 heeft het Schakelteam van elke gemeente in beeld op welke manier deze bezig is en in welk regionaal verband. Er zijn dan contacten met alle regionale verbanden/teams (zowel bestuurlijk als ambtelijk) en de regio's beschikken allen over een plan van aanpak.

- 1.2. De regionale teams helpen een sluitende aanpak te realiseren. Daarvoor stimuleert het Schakelteam dat de negen bouwstenen geconcretiseerd worden, als handvat of als landelijk model. Dit gebeurt al voor de bouwstenen 'passend vervoer' en 'melding'. Dit is ook nodig ten aanzien van een aantal andere (onderdelen van) bouwstenen, waaronder 24/7 beschikbaarheid van zorgprofessionals in de wijk, beoordeling en risicotaxatie, opvang, preventie en stigmatisering. Dit kan bijvoorbeeld met een ontwikkelplein of in werkgroepen.
- 1.3. Verbinding leggen met het actieprogramma 'lokale initiatieven mensen met verward gedrag' van ZonMw. Zicht krijgen op (de voortgang van) ingediende aanvragen. Analyseren of onderwerpen wellicht op een andere manier aandacht vragen (in het bestuurlijk overleg of in een ontwikkelplein). Opgedane kennis en ervaring met de sluitende aanpak ophalen en breed delen, zodat anderen daarvan kunnen leren. Stimuleren dat het actieprogramma aansluit bij (de gewenste snelheid in) de uitvoering. Wanneer nodig, dit adresseren bij ZonMw en de opdrachtgevers. Het Schakelteam sluit als onafhankelijk waarnemer aan bij de programmacommissie.
- 1.4. Stimuleren van (wetenschappelijk) onderzoek naar het vraagstuk en naar effectiviteit van interventies. In de regio's zelf (inzicht in aantallen, casuïstiek, werkende praktijken) en ook landelijk, bijvoorbeeld door het stimuleren van het uitvoeren van het ZonMw onderzoeksprogramma^x.

2. Fungeren als schakel tussen lokaal en landelijk niveau

Het Schakelteam ziet erop toe en stimuleert dat knelpunten en benodigde randvoorwaarden voor het realiseren van een sluitende aanpak adequaat door de juiste verantwoordelijken worden opgepakt. Het Schakelteam stimuleert het denken in mogelijkheden en oplossingen.

"Het is nu te makkelijk om lastige, zorgmijdende mensen te weigeren"

Uit het magazine Doorpakken!

Activiteiten

- 2.1. In beeld brengen en verdiepen van knelpunten en randvoorwaarden voor het realiseren van een sluitende aanpak. Deze zijn deels al bekend (Aanjaagteam, brief regioburgemeesters^{xi}) en komen deels uit de praktijk (regio's, vliegende brigade, ontwikkelpleinen). Het Schakelteam bepaalt met regelmaat welke knelpunten en randvoorwaarden op dat moment aandacht vragen. Het sluit niet uit dat er op onderdelen meer geld nodig is voor het realiseren van een sluitende aanpak. Mocht dit het geval zijn, dan onderbouwt het Schakelteam dit en agendeert het in het bestuurlijk overleg.
- 2.2. Adresseren van knelpunten en randvoorwaarden bij de juiste partners en bij lopende programma's. Dit kan zowel lokaal, regionaal of landelijk (bijvoorbeeld bestuurlijk overleg). Het Schakelteam zal op bestuurlijk niveau met partners in overleg treden, continu vanuit de urgentie van de dagelijkse praktijk ('de werkelijkheid op tafel leggen') en oplossingsgericht (wat kan wél, wie kan wél helpen, welke ruimte is wél aanwezig?).
- 2.3. Landelijke ontwikkelingen volgen, delen en verspreiden en als de urgentie verslapt, dit agenderen. Er zijn allerlei landelijke ontwikkelingen die van belang zijn voor het realiseren van een sluitende aanpak^{xii}. Het Schakelteam brengt dit in beeld en deelt relevante informatie.
- 2.4. De voortgang monitoren en communiceren over oplossingsrichtingen en gerealiseerde randvoorwaarden. Ervaringen met het implementeren hiervan breed delen.

x. *Onderzoeksprogramma ZonMw. Op zoek naar goede leefsysteem, monitoring, evaluatie en onderzoek naar de zorg en ondersteuning voor personen met verward gedrag (september 2016).*

xi. *Bureau regioburgemeesters, voortgang onderwerp verwarde personen.*

xii. *Reactie opdrachtgevers op de tweede tussenrapportage aanjaagteam Verwarde Personen. Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 25 424, nr. 330.*

3. Ondersteunen professionals

Stimuleren dat professionals (van alle betrokken ketenpartners) de ruimte krijgen en nemen om te doen wat nodig is. Dit vergt versterken van het (in) formele netwerk rondom een persoon met verward gedrag, speelruimte én een professioneel en juridisch veilige omgeving, met dekking van bestuurders en leidinggevenden.

"Als politie kunnen we het niet alleen. [...] Maar uiteindelijk gaat het er vooral om dat personen met verward gedrag de juiste zorg krijgen. En daarvoor zijn onder meer professionals uit de zorg en het sociaal domein onmisbaar."

Uit het magazine Doorpakken!

Activiteiten

- 3.1. Versterken van de beweging naar de voorkant. Meer nadruk op de sociale basis: de kracht van mensen zelf, herstel, zelfinitiatieven, informele zorg, het sociale netwerk, de-stigmatisering, zorgen voor inclusie en participatie. Ook aandacht voor risicotolerantie en gevoel van onveiligheid, het bieden van handvatten aan buurtbewoners (meer kennis van en begrip voor het vraagstuk, mogelijkheden om zelf iets te doen, zorgen te melden en zorg te krijgen) en een proactieve en signalerende rol van professionals in de wijk. Het gaat om het echt handen en voeten geven aan de eerste drie bouwstenen. Het Schakelteam stimuleert het investeren in 'de voorkant', organiseert ontwikkelpleinen en deelt praktijkvoorbeelden.
- 3.2. Bestuurders stimuleren om speelruimte te creëren voor professionals, waarbij er een veilige omgeving is voor hen om te doen wat nodig is en daarvan te leren. Door bestuurders aan te spreken op hun verantwoordelijkheidsgevoel en voorbeelden te delen. Een voorbeeld is het instellen van 'kennisteams/oplossingsteams'. Dit zijn ervaren teams binnen een organisatie waar professionals laagdrempelig terecht kunnen met vragen over bepaalde regels, (on)mogelijkheden, etc. Een ander voorbeeld is de 'omgekeerde uitvoeringstoets', waarbij de beleidsvoorbereiding echt volgend is op wat professionals nodig hebben in de praktijk.

- 3.3. Ketenpartners stimuleren om samen echt uit te gaan van de persoon zelf en in dat licht afspraken te maken over verantwoordelijkheden, samenwerking, informatiedeling en financiering. Zoals bijvoorbeeld gedaan is in het Münchhausen manifest in Rotterdam^{xiii} of in de 'City Deal, Inclusieve stad. Doen wat nodig is'^{xiv}. Het Schakelteam zal voorbeelden op dit terrein ontsluiten en ketenpartners stimuleren om samen ervoor te zorgen dat niemand tussen wal en schip valt.

4. Monitoren

Volgen van de voortgang van de doelstelling van de sluitende aanpak per 1 oktober 2018, van het realiseren van doorbraken op knelpunten en benodigde randvoorwaarden en van het ondersteunen van professionals. Met als inzet het verandervermogen van alle partners te stimuleren en waar nodig bij te sturen.

Activiteiten

- 4.1. Doorontwikkelen van de 'stand van het land' tot een visuele monitor en aanscherpen van de indicatoren voor de sluitende aanpak. Met aandacht voor de effecten voor mensen zelf en hun directe omgeving, voor effecten in de praktijk van alle betrokken partners en voor verantwoordingslast en bureaucratie.
- 4.2. Vervolgmetingen uitvoeren van 'de stand van het land', in september 2017 en september 2018. Met regelmaat tussentijdse metingen uitvoeren op bepaalde onderdelen. Concrete casuïstiek, bijvoorbeeld van de vliegende brigade, gebruiken om problemen bloot te leggen. Qua meetinstrumentarium kijken naar mogelijkheden van bestaand instrumentarium.
- 4.3. De resultaten en aanbevelingen voor bijsturing delen en hierover communiceren met partners.

xiii. *De Münchhausenbeweging: Beweging voor Ketensamenwerking.*

xiv. *City Deal, Inclusieve stad. Doen wat nodig is.*

Bijlage 1.

Schakelagenda 2017

Hieronder volgt een eerste aanzet voor de Schakelagenda voor 2017.

1. Landelijk dekkend netwerk

Bouwstenen verdiepen en handvatten voor de uitvoering ontwikkelen

Dit gebeurt in de verdiepingsregio's en ontwikkelpleinen. Een eerste ontwikkelplein heeft plaatsgevonden (bouwstenen 4, 5 en 7: melding, beoordeling en risicotaxatie, passend vervoer). Er volgen eerste helft 2017 ontwikkelpleinen voor: preventie en vroegsignalering (bouwstenen 2 en 3, inclusief 24/7 meldpunten), toeleiding (bouwsteen 6), passende ondersteuning, zorg en straf (bouwsteen 8) en informatievoorziening (bouwsteen 9). Informatie uit deze ontwikkelpleinen, praktijkvoorbeelden en relevante landelijke ontwikkelingen worden breed gedeeld.

Oplossen van knelpunten bij het realiseren van een sluitende aanpak

Via vliegendebrigade@schakelteam.nl melden partners uit de regio knelpunten waar ze samen niet uitkomen. Ze krijgen passende kennis of expertise om deze knelpunten op te lossen.

- Naar aanleiding van vragen die binnen zijn gekomen wordt het eerste kwartaal van 2017 een ontwikkelplein georganiseerd over het realiseren van een beoordelingslocatie. Onderwerpen van gesprek zijn in ieder geval de financiering en de locatie (bijvoorbeeld bij spoedpoli of GGZ).
- Ook zal het eerste kwartaal casuïstiek van het OM over mensen die tussen wal en schip dreigen te raken, verdiept worden. Samen met partners als zorgverzekeraars, OM, GGZ- en LVB-organisaties, cliënt- en familieorganisaties, gemeenten en opdrachtgevers. Oplossingsrichtingen worden geformuleerd en eventuele fundamentele knelpunten worden geagendeerd in het bestuurlijk overleg.

2. Fungeren als schakel tussen lokaal en landelijk niveau

24/7 meldpunten stimuleren

Doorbraak realiseren op het 24/7 melden van signalen en zorgen, in overleg met onder andere GGD, 'werkgroep melding', cliënt- en familieorganisaties, opdrachtgevers, zorgverzekeraars, gemeenten en (verdiepings)regio's. Onderdeel hiervan is helderheid in keuze dit te organiseren via landelijke meldpunt danwel regionale meldpunten (en inrichting van organisatie hiërarchier).

3. Ondersteunen professionals

De crisiskaart laagdrempelig beschikbaar stellen

In nauwe samenwerking met LPGGz ervaring en deskundigheid bij elkaar brengen om ervoor zorg te dragen dat de crisiskaart laagdrempelig beschikbaar is voor alle mensen die daarbij baat bij kunnen hebben. Inzichtelijk maken wat hiervoor landelijk en regionaal nodig is en welke drempels geslecht dienen te worden.

4. Monitoren

Tweede 'stand van het land' opstellen

Eerste kwartaal 2017 vaststellen van indicatoren voor monitoring, meetfrequentie en rapportagevorm, gevisualiseerd op kaart van Nederland. Tweede stand van het land gereed september 2017.

Contact

Schakelteam Personen met Verward Gedrag

Postbus 30435

2500 GK Den Haag

070 373 83 93

info@schakelteam.nl

schakelteam.nl

 [linkedin.com/groups/8513917/](https://www.linkedin.com/groups/8513917/)

december 2016